

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра ФІНАНСІВ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету
 Анатолій ДІБРОВА
28 серпня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри фінансів
Протокол №1 від "16" серпня 2024 р.
Завідувач кафедри
 Наталія ШВЕЦЬ

"РОЗГЛЯНУТО"

Гарант ОП «Корпоративні фінанси»
 Лариса ОЛІЙНИК

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З
ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ**

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма: Корпоративні фінанси
Факультет: Економічний
Розробники: к.е.н., доцент Юлія БІЛЯК,
д.ф., ст. викладач Максим КЛИМЕНКО

Київ – 2024 р.

Вступ

Мета практики - формування у студентів практичних навичок систематизації функцій фінансового контролінгу, як елементу стратегічного управління з врахуванням сучасних викликів, і професійних компетентностей щодо організації фінансового контролінгу на підприємстві.

Завдання практики

-з'ясування особливостей впровадження бюджетування як фінансової технології в систему фінансового контролінгу підприємства;

-обґрунтування функціональної та інформаційної підтримки, контроль за реалізацією управлінських рішень;

-визначення практичних аспектів удосконалення системи контролінгу на підприємстві

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 3. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 5. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПРН 17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

Бази практики

Навчальна практика з фінансового контролінгу для студентів ОП «Корпоративні фінанси» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ОС «Бакалавр» проводиться в НУБІП України на кафедрі фінансів Економічного факультету на базі навчальної лабораторії кафедри фінансів. Лабораторія оснащена необхідним матеріально-технічним забезпеченням, а саме комп'ютерним класом з виходом в мережу інтернет. Студенти мають можливість користуватись в онлайн режимі необхідними інформаційними ресурсами, переглянути навчальні відеофільми та виконувати поставлені керівником завдання.

Організація проведення практики

Навчальна практика проводиться після вивчення дисципліни «Фінансовий контролінг» на 3 курсі, 6 семестру з метою формування практичних навичок у сфері фінансового контролінгу.

Навчальна практика у Національному університеті біоресурсів і природокористування України регламентується наступними положеннями:

- Про організацію освітнього процесу в НУБІП України;
- Положення про практичну підготовку студентів НУБІП України;
- Порядок проведення практичної підготовки у навчально-дослідних господарствах НУБІП України;
- Порядок проведення лабораторних та практичних занять у навчальних (навчально- науково-виробничих) лабораторіях НУБІП України.

Згідно з навчальним планом для ОС «Бакалавр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» навчальна практика з фінансового контролінгу передбачена тривалістю 2 тижня та в обсязі 60 годин.

Навчально-методичне керівництво практикою здійснює кафедра фінансів.

На початку практики студенти отримують інструктаж з охорони праці. Контроль за роботою студентів під час навчальної практики здійснює керівник практики. Студент при проходженні навчальної практики повинен згідно з вимогами програми практики оформити письмовий звіт про проходження навчальної практики, представивши його на кафедрі фінансів та своєчасно скласти залік з практики у вигляді захисту звіту, під час якого перевіряються набуті знання і вміння.

Відповідальність за організацію, проведення і контроль навчальної практики покладається на керівників практики, призначених кафедрою фінансів НУБІП України. Безпосередньо організацію навчальної практики та контроль за її проведенням здійснюють завідувач, НПП кафедри фінансів. До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені НПП кафедри. Організаційні заходи НПП кафедр, що відповідають за проведення навчальних практик студентів:

НПП кафедри зобов'язані:

- знати та дотримуватись вимог «Положення про практичну підготовку студентів НУБІП України»;
- розробляти та вдосконалювати програми практики, навчально-методичне забезпечення та звітні документи;
- провести організаційні заходи перед початком навчальної практики, а саме:
 - інструктаж про порядок проходження практики та охорону праці;
 - надання студентам-практикантам необхідних документів (індивідуальних завдань, методичних вказівок тощо);
- проведення зі студентами попереднього обговорення змісту та результатів практики тощо;
- ознайомлення студентів із системою звітності за результати практики, а саме: подання матеріалів у вигляді презентації та захисту її в аудиторії;

- завершити звітування у визначений термін.

НПП кафедри мають право:

- перевіряти рівень підготовленості студента до виконання конкретних завдань під час проходження практики;
- здійснювати контроль щодо забезпечення належних умов навчання студентів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- вимагати від студентів виконання правил внутрішнього розпорядку та контролювати виконання цих правил;
- вживати заходи щодо порушення студентами правил внутрішнього розпорядку, правил техніки безпеки і охорони праці, невиконання студентами програми практики;
- у складі комісії проводити підсумкову атестацію за результатами практики студентів.

Зміст практики

№	Зміст і види роботи	Тижні	Розподіл годин		
			Практичні заняття	Самостійна робота	Всього
1	Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується освітній процес у закладах вищої освіти. Проходження інструктажів з техніки безпеки та охорони праці на базі практики. Визначення завдань навчальної практики та ознайомлення з вимогами до проходження навчальної практики.	1	2	10	12
2	Ознайомлення із положеннями, що регламентують освітній процес у НУБІП України. Ознайомлення з вимогами до підготовки звіту про практику. Виконання індивідуальних завдань.	1	2	10	12
3	Виконання індивідуальних завдань. Ознайомлення із особливостями фінансового контролінгу на підприємстві. Роль фінансового контролінгу на підприємстві. Систематизація зібраної інформації для звітування з навчальної практики за встановленими вимогами.	1/2	16	8	24
4	Підготовка матеріалів для звіту про навчальну практику та їх захист.	2	8	4	12
ВСЬОГО			40	20	60

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання - це завершена практична робота в межах програми дисципліни «Фінансовий контролінг», яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі навчальної практики, охоплює одну тему навчальної дисципліни (наприклад – індивідуальне завдання - Опрацювати методи стратегічної діагностики, їх характеристики, у тому числі, методи діагностики ефективності стратегій підприємства та його стратегічної позиції).

Методичні рекомендації

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчальної практики використовуються наступні методи навчання:

- пояснення, обговорення, демонстрація;
- практичні кейси, дискусії;
- підготовка звітів, презентації.

Застосування методики проблемного навчання та технологій дистанційного навчання.

Орієнтовний тематичний план екскурсій (виїзних занять)

Назва теми	База проведення занять	Кількість годин
Забезпечення проведення єдиної збалансованої державної фінансової політики України	Міністерство фінансів України (екскурсія)	4
Порядок впровадження на підприємстві служби фінансового контролінгу, склад і місце контролінгових служб в ієрархії підприємства	Виїзне заняття (підприємство, служба контролінгу)	8

Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення практики студентів

Лабораторії кафедри фінансів та банківської справи. Лабораторія оснащена необхідним матеріально-технічним забезпеченням, а саме комп'ютерним класом з виходом в мережу інтернет.

Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2972>)
- Біляк Ю.В. Клименко М.В. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Фінансовий контролінг» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Корпоративні фінанси» зі спеціальності 072 «Фінанси,

банківська справа та страхування». Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2024. 42 с.

- Біляк Ю.В., Клименко М.В. Методичні вказівки щодо проходження навчальної практики з дисципліни «Фінансовий контролінг» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Корпоративні фінанси» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». К.: НУБіП України, 2024. 12 с.
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- нормативні документи.

Вимоги до написання звіту

По закінченні навчальної практики студент складає звіт (презентація) і здає його керівнику практики. Складання звіту є частиною роботи студента та його навчальним завданням, яке виконується ним самостійно.

Звіт з навчальної практики повинен містити:

- 1) титульний аркуш;
- 2) вступ;
- 3) розділи звіту.
- 4) висновки.

Вступ повинен містити відомості про мету і завдання навчальної практики.

В розділах звіту подається опис проведення практичних робіт згідно з підпунктами встановленими в змісті навчальної практики.

Висновки містять результати оцінювання отриманих результатів за виконаними індивідуальними завданнями.

Форми та методи контролю

Загальна оцінка підсумків роботи студента уміщує сумарне оцінювання:

- якості виконаної роботи під час практики;
- якості наповнення та оформлення звіту (презентації) про практику;
- відвідування практики;
- якості захисту звіту про практику (обґрунтованість, логічність, чіткість, переконливість у доповіді та відповідях на запитання).

Проходження студентами навчальної практики оцінюється за 100-бальною шкалою (зараховано або не зараховано) і враховує наступні блоки:

Вид роботи	Оформлення матеріалів Практики	Зміст матеріалів практики	Захист практики	Всього
Сума балів	10	30	60	100 балів

Кожний блок оцінюється окремо та сумується для виведення підсумкової оцінки. Оцінка за навчальну практику викладається у відомість обліку успішності. Студент, який не виконав програму практики, неякісно оформив звіт або несвоєчасно його представив, не дотримувався вимог практики й отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку під час захисту звіту, вважається таким, який не виконав навчального плану.

Оцінювання знань студента за результатами проходження навчальної практики відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Рекомендовані джерела інформації

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2018. 292 с.
2. Біляк Ю. В., Старюк В.В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу. Ефективна економіка, 2022. №7. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.7.19>
3. Біляк Ю.В. Роль формування капіталу у фінансовому забезпеченні функціонування сільськогосподарських підприємств в Україні. Агросвіт. 2024. № 13. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.13.84>
4. Брітченко І.Г., Князевич А.О. Контролінг : навч. посіб. Рівне : Волинські обереги, 2015. 280 с
5. Заячківська О. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Фінансовий контролінг» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної і заочної форм навчання. Рівне : НУВГП, 2022. 53 с.
6. Канеман Д. Мислення швидко й повільно; з англ. пер. М. Яковлев. Київ: Наш формат, 2017. 479 с.
7. Коваленко Н.О., Лабенко О.М., Коваленко В.П., Клименко М.В. Економічна ефективність виробництва озимої пшениці у типовому господарстві центрального регіону України. Біоекономіка і аграрний бізнес. 2020. Том 11/2.
8. Л. Р. Воляк, Ю. В. Негода, І. І. Долженко, М. В. Клименко. Дослідження європейської практики використання податкових механізмів стимулювання інвестицій у інноваційну діяльність. Інвестиції: практика та досвід № 21/2024. С. 92-102, 2024
9. М.В. Клименко, І.І. Долженко, Ю.В. Негода. Analyzing the impact of tax mechanisms for stimulating innovation in the agricultural sector on attracting investors. Журнал «Бізнес-навігатор» №4 (77), С. 138-144, 2024
10. М.В. Клименко, Ю.В. Негода, І.І. Долженко, Л.Р. Воляк Оцінка рівня розвитку та джерел фінансування інноваційної діяльності аграрних суб'єктів господарювання в Україні та країнах ЄС. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука», № 11 (91), С. 137-147, 2024
11. Талер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення; пер. з англ. С. Крикуненко. Київ: Наш формат, 2018. 462 с. 11.
12. Терещенко О.О. Фінансовий контролінг : навч. посібник / О.О. Терещенко, Н.Д. Бабяк. К.: КНЕУ, 2013. 407 с.
13. Фінанси : навчальний посібник / за заг. ред. д. екон. наук, професора І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.
14. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін. за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. 262 с.

15. Фінансовий менеджмент : підручник / А.М. Поддєрьогін [та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. К. : КНЕУ, 2017. 535 с.
16. Шпак Н.О., Ярошевич Н.Б., Побурко О.Я. Фінанси, гроші та кредит: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.
17. Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю., Ливдар М.В. Фінанси: Навчальний посібник. Львів: Видавництво "Простір-М". 2018. 298с.
18. Abuselidze, G., Bilyak, Y., Mračkovskaya, N.K. Methodological and practical issues of the organization of the personnel of the enterprise and the implementation of changes to its structure. Estudios de Economia Aplicada this link is disabled. Сталий економічний розвиток: закономірності та перспективи. 2021. Т. 39. № 8. URL: <https://doi.org/10.25115/eea.v39i8.4449>
19. Labenko O., Dolzhenko I., Klymenko M., Ilchuk O. Financial Support of Natural Agricultural Production in Ukraine. WSEAS Transactions on Business and Economics, 2023. Vol. 20. P. 194-202.
20. Kostornoi S., Yatsukh O., Tsap V., Demchenko I., Zakharova N., Klymenko M., Labenko O., Baranovska V., Daniel Z., Tomaszewska-Górecka W. Tax burden of agricultural enterprises in Ukraine. Agricultural Engineering. 2021. Vol. 25. No.1. P. 157–169.
21. Horngren's Financial & Managerial Accounting: The Financial & Managerial Chapters, 7th edition, Published by Pearson (September 29th 2020). 2021.
22. John Wild, Ken Shaw, Kermit Larson Fundamental Accounting Principles, 25th Edition ISBN10: McGraw Hill. 2021.
23. Jerry J. Weygandt, Paul D. Kimmel, Donald E. Kieso. Managerial Accounting: Tools for Business Decision Making, Wiley; 7. edition (26 May 2015)
24. Sheridan Titman. Financial Management: Principles and Applications, 13th edition, Published by Pearson (September 18th 2020). 2018.
25. Закон України "Про фінансові послуги та фінансові компанії" від 14 грудня 2021 року № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>
26. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків" та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках» від 22 лютого 2024 року № 3585-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3585-20#Text> (дата звернення 20.05.2024).
27. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо вдосконалення онлайн-комунікації з платниками податків та уточнення окремих положень законодавства» від 23 лютого 2024 року № 3603-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3603-20#Text> (дата звернення 20.05.2024).
28. Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» від 9 листопада 2023 року № 3460-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text> (дата звернення 20.05.2024).

29. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2597-19#Text> (дата звернення 20.05.2024).

30. Офіційний сайт Державної податкової служби України URL: <https://tax.gov.ua/>

31. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>

32. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

33. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>

34. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

35. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. URL: <http://www.uaib.com.ua>.